

VIȚA DE VIE ȘI STRUGURELE – SIMBOLURI PE ȘTERGARELE COLECȚIEI MUZEULUI NAȚIONAL AL AGRICULTURII

Fănica GHERGHE¹, Răzvan CIUCA²

fanigherghe@yahoo.com

Abstract: „Vines and grapes – the towels ornaments collection National Museum of Agriculture”. This study is a catalog of the collection of towels in the National Museum of Agriculture, which has branch towels decorated with vines and grapes. Over 90% of church heritage pieces from the collection. National Museum of Agriculture administers a wooden church, dated 1737 and Răzvan Ciucă, director of the museum, is now the founder of this place today.

Prolog

Despre simbolul viței de vie și al strugurelui s-a mai scris, și nu de puține ori. Astfel, din multitudinea studiilor de etnologie și mai ales de teologie aflăm că strugurii se constituie ca un simbol al vieții și abundenței, dar ei reprezintă și sacrificiul datorită vinului pe care îl produc cu deosebire când este sângeriu.

În Vechiul Testament, vinul de struguri a fost comparat cu oamenii din Israel și cu venirea lui Mesia; pentru evrei semnifică pace și abundență. În creștinism, vinul îl reprezintă pe Hristos, vița de vie cu frunzele fiind discipolii („*Eu sunt vița, voi sunteți mlădițele*”), iar

---

¹ Cercetător la Muzeul Național al Agriculturii.

² Dr., director al Muzeului Național al Agriculturii.

strugurii, credința. Când este prezentat alături de un snop de grâu simbolizează Euharistia³.

Sfânta Euharistie este Taina Sfântă care constituia centrul cultului creștin. E piatra de temelie a cultului Legii celei Noi puse de Mântuitorul la Cina cea de Taină, când, a luat Iisus pâine și binecuvântând, a frânt și le-a dat lor (ucenicilor) și a zis: „*Luăți, mâncați, acesta este trupul meu*” și luând paharul, mulțumind, le-a dat și au băut din el toți, și a zis lor: „*Acesta este sângele meu, al Legii celei Noi, care pentru mulți se varsă*” (Marcu 14, 22–24; cf. Matei 26, 26–28). Iisus prefigurează acum, în chip nesângeros, jerta sângeroasă pe care avea s-o aducă pe Golgota, ca expresie supremă a iubirii sale pentru oameni. Prin instituirea Sfintei Euharistii, Iisus pune nu numai temelia cultului creștin, „*al Legii celei Noi*”, care trebuie să perpetueze amintirea Jertfei Sale și legătura Sa permanentă cu credincioșii, ci fixează și materia nesângeroasă a Euharistiei (pâinea și vinul), precum și ritualul euharistic „*...Euharistia, ca fundament al Sfintei Liturghii, nu este un simplu act sacramental, ci o continuă actualizare a actului răscumpărător al Jertfei și Învierii lui Iisus*”⁴.

Desprindem din cele reamintite că în fapt, se operează cu trei simboluri diferite care derivă unul dintr-altul, se asociază dar au semnificații individuale și concrete: VIȚA DE VIE-STRUGURELE-VINUL.

*

Am procedat la redactarea lucrării de față (care, de fapt, se dorește un catalog), pornind de la particularitatea colecției noastre de ștergare. Peste 90% din piesele colecției provin pe filiera bisericească. Muzeul Național al Agriculturii administrează o biserică de lemn, monument istoric și de arhitectură, datat 1737, iar Răzvan Ciucă, directorul instituției muzeale, este ctitorul din zilele noastre al acestui lăcaș (care a determinat și nașterea parohiei „*Bunavestire*” și în care slujește ca arhiipodiaton).

Bolta bisericii este pictată de regretatul pictor Ion Nicodim și are ca temă Euharistia (Mântuitorul cu Sfântul Potir, vița de vie cu

³ *Semne și Simboluri*, Editura Aquila '93, 1998, coord. Emily Elisabeth; traducere: Ondine Fodor, 120–121.

⁴ Pr. Prof. dr. Ene Braniște, prof. Ecaterina Braniște, *Dicționar Enciclopedic de cunoștințe religioase*, Ed. Diecezană, Caransebeș, 2001, p. 158–159.

mlădițele și strugurii, inspirație din pictura religioasă pe sticlă, din Transilvania, prescurile din grâu lucind ca stelele).

Foto. nr. 1. Pictorul Ion Nicodim, semnând lucrarea care acoperă bolta bisericii.

În cursul de istorie al literaturii vechi (*Iconografie și folclor*), N. Cartoian pune interpretarea temei în legătură cu vechi colinde ardelenesti și cu legenda Procleei, soția lui Pilat; Proclea, cu toată interdicția lui Pilat, a asistat la răstignirea lui Iisus; stând sub cruce, a fost stropită de sângele țâșnit din pieptul Crucificatorului străpuns de lance. Ca să scape de haina pătată de sânge, Proclea a intrat într-o vie și a îngropat-o la rădăcina unui piersic. În acea clipă, din sângele lui Iisus, a răsărit o viță de vie cu ciorchini mari și boabe dulci. Legenda, în parte apocrifă, se sprijină pe cuvintele lui Iisus, din Evanghelia lui Ioan: „*Eu sunt viața, voi sunteți mlădițele*”⁵.

În naosul bisericii, la strane, sunt așezate ștergare cu simbolurile amintite.

Ștergarele, în majoritatea lor au fost donate de către P.S. dr. Damaschin Coravu, Episcopul Sloboziei și Călărașilor. Sunt daruri primite de Întâi-Stătătorul de la enoriași din Oltenia și Câmpia Bărganului, cu ocazia diferitelor ceremonialuri săvârșite (târnosiri,

⁵ Iuliana Dancu, Dumitru Dancu, *Pictura țărănească pe sticlă*, Editura Meridiane, București, 1975, p. 27.

resfințiri, vizite). La importanta donație a P.S. Damaschin Coravu se adaugă și alte piese primite de la enoriașii parohiei „*Bunavestire*” din Slobozia, sau de la diverse familii din țară.

Foto. nr. 2. Naosul bisericii „*Bunavestire*”

Am avut așadar un temei concret atunci când am socotit să adăugăm și noi, la istoria ștergarului, câteva mărturii de credință și artă.

* * *

Nu dorim să cădem în capcana reperelor bibliografice, dar vom invoca, totuși, trei repere pe care le considerăm importante pentru lucrarea noastră:

1. În 1791, Dimitrie Cantemir descrie în „*Descrierea Moldovei*” („*Descriptio Moldaviae*”) ceremonialul nunții: „*la nuntă se dă conăcașilor o năframă de postav de bun preț sau vreo pânză de mătase...*”;

2. M.N.A. deține o foaie de zestre din anul 1801, scrisă în limba bulgară unde sunt consemnați: „*12 șirveți de bumbac sârbești, 3 șirveți cu căpătâie de borangic, 6 șirveți purtați, ... 43 coți de pânză de bumbac*” (vezi foto 3);

3. În anul 1853 ia ființă Societatea „*Furnica*” cu sediul la Golești jud. Argeș, care avea ca scop încurajarea industriilor casnice și lucrătoare erau țărânci și călugărițe de la mănăstiri.

Ștergarul a însoțit românul în toate obiceiurile legate de ciclul vieții: la naștere, la nuntă, la înmormântare, dar și în riturile agrare. Piesele alese pentru această temă fac parte din categoria ștergarelor de sărbătoare, folosite la ceremonialul nunții, dăruite reprezentanților bisericii cu prilejul anumitor slujbe religioase, ori folosite ca decor în interiorul tărănesc.

Motivele alese pe aceste ștergare impresionează prin decorul popular ales, acela al viței de vie și al strugurelui, iar cromatica lor subliniază darul creatoarei de a ne transmite o compoziție echilibrată, armonioasă și cu un conținut informațional de neuitat.

Vița de vie și strugurele – simboluri, parabile și motive populare

Alese sau brodate, ștergarele decorate cu motivul viței de vie și al strugurelui în cadrul colecției de ștergare a M.N.A. pot fi încadrate ca piese de tezaur pentru patrimoniul cultural-național.

Prin preferința particulară pentru această temă compozițională, țesătoarele au îmbogățit gama motivelor alese pe ștergarele românești, au realizat variante compoziționale de excepție, desfășurate în câmpuri ornamentale pe suprafața ștergarului și plasate la extremitățile acestuia.

Materialele principale pe care le-au avut la îndemână țesătoarele pentru realizarea ștergarelor au fost bumbacul, o fibră generoasă prin proprietățile lui tehnice (are moliciune și higroscopicitate) și borangicul, care dă strălucire și finețe piesei. Pe lângă acestea, la ornamente s-au folosit mult *arniciul*, *tiriplicul*, firele artificiale, macramé-ul, ața de cusut și dantela executată la croșetă sau mecanic procurată din comerț. Pentru efecte estetice deosebite s-au folosit firele cablate, cablate și răsucite, în culoarea lor naturală sau cablate, răsucite și divers colorate.

Fiind ștergare de secol XX, ștergarele prezentate în această lucrare au fost realizate în tehnici de lucru tradiționale, folosind războiul de țesut tradițional cu două ițe, apelând la procedeele de ales în tehnica „șabacului” („pe spas în viarbă”), „peste fire” și „învărgătura”. De asemenea s-a folosit și broderia executată manual cu acul în puncte „muscă” pe o țesătură procurată din comerț (vezi inv. F 27) sau pe țesătură de lățime mică produsă în casă (vezi B 248, B 313).

2 mesi de lână vârgați sârbești
12 șirveți de bumbac sârbești
3 șirveți cu căpătaie de burangic
6 șirveți purtați
2 pișchiri vechi
6 perechi cuțiti i cu lingurile lor
1 sfeșnic de alamă
1 căldare de rufe
2 tingiri
1 tavă
4 sahani tot aramă cu 8:290 dram
1 tigaia de 530 dram 1:130
1 lighean cu ibricu lui 3:110

Rânduiala așternutului

1 șiltia de cit cu lână
1 plapuma de cit tot asemenea
1 pernă mare de cit
2 perni mici asemenea umplute cu lână
1 plapumă de cit tucată cu lână
1 cirșaf de pafta de plapumă
1 cirșaf de siltia tot asemene
43 coți de pânză de bumbac
2 ipacă cămași cu izmenele lor bărbătești pentru nașu și pentru socrii
1 cămașă de ginere de baia
1 tistimel de nună de Țarigrad
1 fes de nună roș

Tehnica „*șabacului*” este considerată o variantă a tehnicii „*karamani*”, unde firul de „*bătaie*” se duce și se întoarce fără nici o altă legătură cu spațiile învecinate, alternându-se suprafețe dense cu spații libere, rezultând registre cu aspect ajurat. Motivele realizate sunt într-o gamă diversă, pentru că procedeul se realizează în două ițe, cu spata rară, cu fire de finețe mică (groase) și alesul se face cu ajutorul degetelor (vezi inv. 2389, 3423, 2432, 2441, 2723, 2743, 2354, 2807). Procedeul cunoscut cu denumirea „*peste fire*”, se realizează în două sau trei ițe și ornamentele rezultate prezintă *flotări* sau *pășituri* peste un anumit număr de fire. El se realizează cu „*speteaza*”, o scândurică plată, care ajută la realizarea modelelor cât mai compacte și mai uniforme. Acestea apar de regulă grupate, la distanțe egale sau diferite, în funcție de lățimea țesăturii și se recunosc prin evidențierea motivului doar pe fața țesăturii. (vezi inv. B 89, B 467, 2388, B 355, B356, 2442). „*Învărgătura*” nu lipsește de la ștergarele alese. Ea servește la separarea registrelor ornamentale bogate sau acoperă câmpul central al ștergarului. *Brodatul manual* este o tehnică care oferă posibilități mai largi de realizare a ornamentelor. El este prezent pe ștergarurile cu inv.: F 27, B 248, B 313.

Prin motivele lor, ștergarele ne transmit simboluri legate de vechimea, continuitatea, zona etnografică, obiceiurile și ocupațiile poporului român. Privind criteriul funcționalității lor, ștergarele au fost concepute cu motive mai simple sau mai ample, în funcție de rolul pe care urmau să-l îndeplinească în gospodărie, ca ornamente de interior, ca elemente de port sau recuzită la diverse ceremonialuri. Ca urmare a acestor scopuri bine stabilite, au fost concepute ori preluate și motivele. Ornamentarea ștergarului la capete sau pe toată suprafața lui s-a făcut ținând cont de o anumită repetiție, alternanță și simetrie. Descoperim la aceste ștergare următoarele repetiții la registrele ornamentale utilizate: ABA, ABCBA, ABACABA și AAA.

În colecția ștergarelor noastre provenind din întreaga arie geografică a țării, stilul geometrizat predomină, dar nu trebuie neglijat nici cel figurativ, acesta din urmă caracterizând zonele etnografice ale câmpiei Munteniei și Olteniei. Pornind de la cele mai simple forme geometrice linii, puncte, linii frânte, unghiuri se ajunge la romburi, pătrate ori carioaje, la ornamente foarte apropiate nouă, inspirate din natură, într-o foarte bogată gamă de variante.

Motivul fitomorf al viței de vie se alătură altor motive vegetale precum toporașul, trandafirul, lăleaua, gârsoafa, macul, bujorul, buchetul de flori, gâstră cu gârsoafe, ghiveciul cu flori. Combinația dinamică a motivelor fitomorfe cu cele zoomorfe cum ar fi calul, fluturele, sau cu cele ornitorfe – păsările, în cadrul unor registre distince pe suprafața aceluiași ștergar, aduce o notă de iscusință pentru creatoare și o compoziție valoroasă pentru spațiul etnocultural românesc. Pe lângă acestea mai găsim adevărate compoziții care sunt întâlnite în literatura de specialitate cu denumirea de „*pomul vieții*” sau „*medalioane*”. Acestea încarcă pe lățime tot registrul ornamental de la capătul ștergarului. Compoziția „*pomul vieții*”, prinde și pasărea, care simbolizează sufletul omului, după moarte. Pasărea în momentul când zboară la cer, reprezintă trecerea sufletului în lumea veșnică, eternă. De asemenea trebuie remarcat că multe din ștergarele realizate au monograme, înscrisuri – motive simbolice care arată de cele mai multe ori numele meșterii sau a enoriașului care dăruiește un ștergar bisericii (vezi inv. F27), ori anul când ștergarul a fost lucrat.

Decorul popular al viței de vie și al strugurelui pe ștergarul colecției Muzeului Național al Agriculturii, apare în trei ipostaze în cadrul unui registru ornamental al ștergarului:

1. Ca o mlădiță cu frunze de viță;
2. Ca o coardă de viță de vie cu frunze, struguri și cârcei pe ea;
3. Ca un ciorchine repetat în cadrul unui registru ornamental;
4. Ca vrej (lăstar) al unor plante agățătoare.

Mlădița sinusoidală cu frunze se poate identifica pe ștergarul cu nr. inv. 2389. Motivul este ajurat și se folosește aici pentru o mai bună evidențiere a motivului culoarea verde la firul *bătăii*. Acesta este un motiv unic în colecția muzeului.

Coarda de viță de vie cu struguri, frunze și cârcei este mai des întâlnită (vezi inv. 2423, 2432, 2441, 2723, 2743, B 467, 2354, F 27). Se preferă aici varianta cromatică verde-roșu inspirată din natură, pentru cele alese în tehnica „*peste fire*” sau cele brodate, dar și albul imaculat al bumbacului la variantele alese în tehnica „*șabac*”.

Ciorchinele se remarcă pe ștergarul cu nr. de inv. B 89, o variantă compozițională aleasă cu fir în degrade, foarte apropiată de culorile naturale ale strugurelui. Acesta se repetă în cadrul unui registru ornamental de șapte ori și a fost ales cu procedeul „*peste fire*”. Ca

medalion apare pe ștergarul cu nr. inv. 2807, ales ajurat și încadrat de două registre cu ornamente geometrice. Aici, apare ales strugurele, cu frunze mari ample și doi cârcei, pe toată lățimea ștergarului.

Vrejul unor plante agățătoare este un motiv asemănător viței de vie, în sensul că predomină mlădița verde sinusoidală, iar ciorchinii sunt înlocuiți cu flori diverse, ale unor plante agățătoare. Este cazul ștergarelor cu nr. de inv.: 2388, B 355, B 356, 2442, B 248, 313. Cromatica acestora din urmă este mult mai variată, incluzând pe lângă culorile amintite, culorile galben, portocaliu, albastru, negru.

Decorul popular al viței de vie reprezintă centrul de atenție pentru fiecare ștergar prezentat în această lucrare, și el nu apare singur decât pe ștergarul cu inv. F 27, unde registrul ornamental se repetă de trei ori. În rest el a fost combinat cu ornamente geometrice, fitomorfe și ornitomorfe.

Catalog selectiv

1. Inv. 2389 – Ștergar

Proveniență: Câmpia Bărăganului, P. S. Damaschin Coravu

Datare: sec. XX

Materiale utilizate:

- U – fire de bumbac
- B – fire de bumbac cu finețe diferită albe și vopsite, fire de borangic
- ață albă de cusut

Tehnici de lucru – unelte:

- țesut – război de țesut tradițional, orizontal
- ales – *schimbare bătaie, șabac*
- tivit – ac de cusut (în puncte *găurele simple*)
- croșetat – croșetă (în puncte *lanț și piciorușe*)
- aplicat franjuri – manual

Motive:

- la extremități, registru A cu ornamente geometrice ajurate (*biscuiți*), registru B cu motive vegetale ajurate (frunze de viță de vie), cu următoarea repetiție: ABA. Câmpul central este alb.

Culori: alb, verde

Dimensiuni (cm): 182 × 50

2. Inv. 2423 – Ștergar

Proveniență: Câmpia Bărăganului, P. S. Damaschin Coravu

Datare: sec. XX

Materiale utilizate:

- U – fire de bumbac
- B – fire de bumbac cu finețe diferită, fire de borangic

- ață albă de cusut, *tiriplic*

Tehnici de lucru – unelte:

- țesut – război de țesut tradițional, orizontal
- ales – *schimbare bătaie, șabac*
- tivit – ac de cusut
- croșetat – croșetă (în puncte *lanț și piciorușe*)
- înnodat dantelă și aplicat ciucuri – manual

Motive:

• la extremități, registru A cu motive geometrice ajurate (pătrate), *vargă* B simplă ajurată, registru C cu ornamente fitomorfe ajurate (vița de vie), cu următoarea repetiție: ABCBA. Câmpul central prezintă grupe de trei *vărguțe* din bumbac alb.

Culori: naturale

Dimensiuni (cm): 268 × 51,5

3. Inv. 2432 – Ștergar

Proveniență: Câmpia Bărăganului, P. S. Damaschin Coravu

Datare: sec. XX

Materiale utilizate:

- U – fire de bumbac
- B – fire de bumbac cu finețe diferită, fire de borangic

- ață albă de cusut

Tehnici de lucru – unelte:

- țesut – război de țesut tradițional, orizontal
- ales – *schimbare bătaie, șabac*
- tivit – ac de cusut

Motive:

- la extremități, registru A, cu ornamente geometrice, *vargă* B ajurată, registru C, cu ornamente fitomorfe ajurate (vița de vie), cu următoarea repetiție: ABCBA. Câmpul central este alb.

Culori: naturale

Dimensiuni (cm): 268 × 50, 5

4. Inv. 2441 – Ștergar

Proveniență: Câmpia Bărăganului, P. S. Damaschin Coravu

Datare: sec. XX

Materiale utilizate:

- U – fire de bumbac
- B – fire de bumbac cu finețe diferită, fire de borangic, mătase artificială
- ață albă de cusut

Tehnici de lucru – unelte:

- țesut – război de țesut tradițional, orizontal
- ales – *schimbare bătaie, șabac*
- tivit – ac de cusut

Motive:

- la extremități, pe un câmp unde predomină borangicul la *bătaie*, registre A, B cu ornamente geometrice ajurate, registru C cu ornamente fitomorfe ajurate (vița de vie), cu următoarea repetiție: ABACABA. Câmpul central este alb.

Culori: naturale

Dimensiuni (cm): 256 × 57

5. Inv. 2723 – Ștergar

Proveniență: Câmpia Bărăganului, P. S. Damaschin Coravu

Datare: perioada interbelică

Materiale utilizate:

- U – fire de bumbac
- B – fire de bumbac cu finețe diferită, fire de borangic
- ață albă de cusut

Tehnici de lucru – unelte:

- țesut – război de țesut tradițional, orizontal

- ales – *schimbare bătaie, șabac*
- tivit – mașina de cusut
- croșetat – croșetă (în puncte *lanț și piciorușe*)
- aplicat franjuri din bumbac-manual

Motive:

- la extremități, pe un câmp unde predomină borangicul la *bătaie*, registru A cu *vărguțe* din bumbac, registru B cu motive geometrice ajurate, registru C cu motive fitomorfe ajurate (vița de vie), cu următoarea repetiție: ABACABA. Câmpul central este alb.

Culori: naturale

Dimensiuni (cm): 190 × 56

Notă: pomelnic prins cu ac de siguranță

6. Inv. 2743 – Ștergar

Proveniență: Câmpia Bărăganului, P. S. Damaschin Coravu

Datare: perioada interbelică

Materiale utilizate:

- U – fire de bumbac
- B – fire de bumbac, *tiriplic*, fire de borangic
- ață albă de cusut

Tehnici de lucru – unelte:

- țesut – război de țesut tradițional, orizontal
- ales – *schimbare bătaie, șabac*
- tivit – mașină de cusut
- croșetat dantelă– croșetă (în puncte *lanț și piciorușe*)

- aplicat dantelă – mașină de cusut

Motive:

- la extremități, pe un câmp unde predomină borangicul la *bătaie*, registru A cu *vărguțe* din bumbac, registru B cu motive geometrice ajurate, registre C, D cu motive fitomorfe ajurate (trandafiri, vița de vie), cu următoarea repetiție: ABACABADA. Câmpul central este alb.

Culori: naturale

Dimensiuni (cm): 350 × 58

7. Inv. B 89 – Ștergar

Proveniență: Ialomița, Slobozia

Dată: sf. sec. XX

Materiale:

- U – fire de bumbac
- B – fire de bumbac, *arnici*
- macramé, ață albă de cusut

Tehnici de lucru – unelte:

- țesut – război de țesut tradițional, orizontal
- ales – *schimbare bătaie, peste fire*
- tivit, îmbinat părți – mașina de cusut
- croșetat – croșetă (în puncte *lanț* și *piciorușe*)

Motive:

• la extremități registre cu ornamente geometrice în alternanță cu un registru cu ornamente fitomorfe (vița de vie), iar câmpul central este alb.

- dantelă cu ornamente fitomorfe-geometrizate și *colți*

Culori: alb, verde, roz, roșu, galben, mov, albastru, maron

Dimensiuni (cm): 194 × 34

Utilizat: la decorarea pronaosului bisericii Bunavestire

8. Inv. B 467 – Ștergar

Proveniență: Călărași, Călărași – Viorica Croitoru Capbun

Dată: sec. XX

Materiale:

- U – fire de bumbac
- B – fire de bumbac cu finețe diferită, fire de borangic, *arnici*
- ață albă de cusut

Tehnici de lucru – unelte:

- țesut – război de țesut tradițional, orizontal
- ales – *schimbare bătaie, șabac, peste fire*
- tivit – ac de cusut
- aplicat, înnodat dantelă – manual între degete

Motive:

- la extremități, două registre cu *vărgi* simple și cu ornamente ajurate, în alternanță cu un registru cu ornamente fitomorfe (vița-de-vie). Câmpul central prezintă *vărguțe* din borangic, grupate câte două.

Culori: alb, roșu, verde

Dimensiuni (cm): 274 × 53

Utilizat: 2005, expoziția *Prăznicare – Ion Grigorescu*

9. Inv. 2354 – Ștergar

Proveniență: Ialomița, Slobozia – Agapia Gherasim

Datare: sec. XX

Materiale:

- U – fire de bumbac
- B – fire de bumbac cu finețe diferită, fire de borangic, fire de *tiriplitic* alb și vopsit

Tehnici de lucru – unelte:

- țesut – război de țesut tradițional, orizontal
- ales – *schimbare bătaie, șabac*
- franjuri scurți – lăsarea liberă a firelor de urzeală

Motive:

- la extremități, registru A cu *vărguțe* din *tiriplitic*, registru B cu *vărguțe* și ornamente ornitomorfe ajurate (cocoși), registru C cu *vărguțe* și ornamente fitomorfe ajurate (vița-de-vie), cu următoarea repetiție: ABACABA. Câmpul central este alb.

Culori: naturale

Dimensiuni (cm): 320 × 53

10. Inv. F 27 – Prosop / Acoperământ Iconostas

Proveniență: Ialomița, Perieți, Fundata – preot Petruș Nifon

Datare: sec. XX

Materiale:

- țesătură din bumbac, *arnici*, ață albă de cusut

Tehnici de lucru – unelte:

- tivit – mașina de cusut
- brodat – ac de cusut (punct *muscă*)

Motive:

• la extremități, trei registre identice cu ornamente fitomorfe (struguri, frunze). Câmpul central este alb cu numele creatoarei «BĂDOIU MARIA» poziționat pe o margine.

Culori: alb, verde, roșu

Dimensiuni (cm): 125 × 46

11. Inv. 2807 – Ștergar

Proveniență: Câmpia Bărăganului

Datare: sec. XX

Materiale:

- U – fire de bumbac
- B – fire de bumbac simple și cablate, fire de borangic
- ață albă de cusut

Tehnici de lucru – unelte:

- țesut – război de țesut tradițional, orizontal
- ales – *schimbare bătaie, șabac*
- tivit – mașina de cusut

Motive:

• la extremități, registru A cu ornamente geometrice ajurate, registru B cu ornamente fitomorfe ajurate (vița de vie), cu următoarea repetiție: ABA. Câmpul central este alb

Culori: naturale

Dimensiuni (cm): 272 × 52

12. Inv. 2388 – Ștergar

Proveniență: Câmpia Bărăganului, P. S. Damaschin Coravu

Datare: perioada interbelică

Materiale utilizate:

- U – fire de bumbac cu finețe diferită,
- B – fire de borangic, fire de bumbac alb, *arnici*

- ață albă de cusut

Tehnici de lucru – unelte:

- țesut – război de țesut tradițional, orizontal, spată rară
- ales – *schimbare urzeală și bătaie, șabac, peste fire*

- tivit – ac de cusut
- înnodat dantelă și aplicat ciucuri – manual între degete

Motive:

• la extremități, registru A cu *vărguțe* din fire de bumbac dublate și răsucite, registru B cu ornamente geometrice ajurate, registru C cu ornamente fitomorfe (frunze, flori), cu următoarea repetiție: ABACABA. Câmpul central este simplu.

Culori: alb, galben, roșu, verde

Dimensiuni (cm): 228 × 60

13. Inv. B 355, B 356 – Ștergar

Proveniență: Ialomița, Balaciu – Mănăstirea din localitate

Datare: sec. XX

Materiale:

- U – fire de bumbac
- B – fire de bumbac, *arnici*, fire de P. N. A.
- ață albă de cusut

Tehnici de lucru – unelte:

- țesut – război de țesut tradițional, orizontal
- ales – *schimbare bătaie, șabac, peste fire*
- tivit – mașina de cusut
- aplicat, înnodat dantelă – manual între degete

Motive:

• la extremități, patru registre identice ajurate, în alternanță cu două registre de lățime mică cu ornamente fitomorfe (frunze, flori) și un registru de lățime mare cu ornamente fitomorfe (vrej cu frunze și flori) poziționat central. Câmpul central este alb.

Culori: alb, roșu, verde

Dimensiuni (cm): 234 × 44

Utilizat: la decorarea stranelor din interiorul naosului bisericii de lemn
Bunavestire

14. Inv. 2442 – Ștergar

Proveniență: Câmpia Bărăganului, P. S. Damaschin Coravu

Datare: sec. XX

Materiale utilizate:

- U – fire de bumbac
- B – fire de bumbac cu finețe diferită, fire de borangic, *arnici*
- ață albă de cusut

Tehnici de lucru – unelte:

- țesut – război de țesut tradițional, orizontal
- ales – *schimbare bătaie, peste fire*
- tivit – ac de cusut
- aplicat dantelă – manual cu acul de cusut

Motive:

• la extremități, pe un câmp unde predomină borangicul la *bătaie*, registru A cu *vărguțe* din bumbac, registru B cu ornamente geometrice ajurate, registru C, cu ornamente fitomorfe (vrej cu frunze și flori), cu următoarea repetiție: ABACABA. Câmpul central este alb.

Culori: naturale, roșu, verde.

Dimensiuni (cm): 214 × 55

15. Inv. B 248 – Ștergar

Proveniență: Ialomița, Slobozia

Datare: sec. XX

Materiale:

- U – fire de bumbac
- B – fire de bumbac
- *arnici*, ață albă de cusut

Tehnici de lucru – unelte:

- țesut – război de țesut tradițional, orizontal

- tivit – ac de cusut (*găurele duble*)
  - brodat – ac de cusut (punct *muscă*)
  - aplicat, înnodat dantelă în registre de culoare
- manual între degete

Motive:

- la extremități, două registre cu ornamente fitomorfe (frunze, flori), încadrează un registru lat cu ornamente fitomorfe (vrej cu frunze și flori). Câmpul central este alb.

Culori: alb, verde, roșu, albastru, negru, galben, portocaliu

Dimensiuni (cm): 192 × 42

16. Inv. B 313 – Ștergar

Proveniență: Dobrogea – Răzvan Ciucă

Datare: ½ sec. XX

Materiale:

- U – fire de bumbac
- B – fire de bumbac
- ață albă de cusut, *arnici*

Tehnici de lucru – unelte:

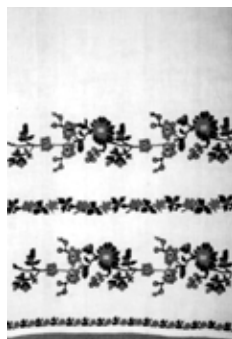
- țesut – război de țesut tradițional, orizontal
- tivit – mașina de cusut
- brodat – ac de cusut (punct *muscă*)

Motive:

- la extremități, un registru de lățime mică cu ornamente fitomorfe (frunze, flori), brodat în vecinătatea tivului, urmat de două registre identice de lățime mare, cu ornamente fitomorfe (vrej cu frunze și flori), care încadrează un registru de lățime mică cu alte ornamente fitomorfe (vrej cu frunze și flori). Câmpul central este alb.

Culori: alb, roșu, negru, galben

Dimensiuni (cm): 148 × 50

Notă: *Fotografiile au fost realizate de Ștefan Olteanu
Tehnoredactare Fănica Gherghe*

Bibliografie

[1] *Semne și Simboluri*, Editura Aquila '93, 1998, Coord. Emily Elisabeth; Traducere: Ondine Fodor, 120–121.

[2] Pr. Prof. dr. Ene Braniște, prof. Ecaterina Braniște, *Dicționar Enciclopedic de cunoștințe religioase*, Ed. Diecezană Caransebeș, 2001, p. 158–159.

[3] Iuliana Dancu, Dumitru Dancu, *Pictura țărănească pe sticlă*, Editura Merdiane, București, 1975, p.27.

[4] Anania, B. V., *Învățătura de credință ortodoxă*, Catehism, Cluj, 1993.

[5] Avramescu, E., Florescu, F. B., *Broderiile la români*, Editura de Stat pentru Imprimare și Publicații, București, 1959.

[6].Dunăre, N., *Broderia populară românească*, Editura Merdiane, 1985.

[7] Prof. ing. Ionescu – Muscel, I., *Fibrele textile la sfârșit de mileniu*, Editura Tehnică, București, 1990.

[8] Marinescu, M., *Arta populară românească. Țesături decorative*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1975;

România în chipuri și vederi, Cultura Națională, București, 1926

[9] Nistoroia, Gh., *Ștergere populare*, Muzeul de artă al R.S.R., București, 1975.

[10] Pavel, E., *Scoarțe și țesături populare*, Editura Tehnică, București, 1989.

[11] Pavel, E., *Studii de etnologie românească*, Editura „Junimea“, Iași, 1990.

[12] Stoica, G., Văgii, M., *Artă populară din Câmpia Munteniei*, Casa Creației Populare a județului Ilfov, 1969.

[13] Stoica, G., Horșia, O., *Meșteșuguri artistice tradiționale*, Editura Enciclopedică, București, 2001.

[14] Stoica, G., Petrescu, P., Busșe, M., *Dicționar de artă populară*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1985.

[15] Șecoșan, E., Petrescu, P., *Portul popular de sărbătoare*, Editura Merdiane, 1984.

[16] Tichindelean, L., Chelaru, M., *Îndemânare și tradiție seria a 2-a*.

[17] *** *Artă populară din Vâlcea*, Vâlcea, 1972.

[18] *** *Tehnologii textile și de confecții*, Editura Pedagogică, București, 1985.